

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 13 (715)

2015 m. gegužės 23 d.
Kaina 0,65 euro cento
Išeina šeštadieniais

*Lietuvos savivaldybių asociacijos jėga – visų 60-ies Lietuvos savivaldybių dalyvavimas LSA veikloje
Romo Gurklio nuotr.*

Gegužės 27 dieną Vilniuje,
viešbučio „Crowne Plaza Vilnius“ konferencijų salėje, įvyks naujos kadencijos Lietuvos
savivaldybių asociacijos narių atstovų suvažiavimas.

**Sveikiname LSA XXI suvažiavimo delegatus ir tiesiogiai išrinktus merus.
Sėkmingo darbo linkime LSA, pasitinkančiai savo veiklos 20-metį.**

RIČARDAS MALINAUSKAS:

„NORĖČIAU, KAD VYKTŲ KONKRETUS DARBAS, O NE POLITIKAVIMAS“

Lietuvos savivaldybių asociacija, įsteigta 1995 m., šiemet mini 20-ąjį gimtadienį. Asociacijos prezidentas Ričardas Malinauskas jai vadovauja nuo 2003 m. „Visada norisi, kad rezultatai būtų geresni, bet darėme tai, ką galėjome. Dirbome tie, kurie norėjome kažką daryti ir keisti“, – sako Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentas, atsakydamas į „Savivaldybių žinių“ klausimus.

Lietuvos savivaldybių asociacija švenčia 20-metį. Daugiau kaip pusę jos gyvavimo laiko Jūs esate asociacijos prezidentas. Kokius ryškiausius asociacijos pasiekimus įvardytumėte?

12 metų – tikrai netrumpas laikas, tad visus nuveiktus darbus sunku prisiminti. Kiekviena diena pasižymi tam tikrais pasiekimais, o kartais, kad ir kaip būtų gaila, patiriame ir praradimų. Per tą laiką keitėsi savivaldos modeliai. Kažkada meras turėjo atstovaujамąją valdžią ir dalį vykdomosios valdžios funkcijų. Po Konstitucinio Teismo išaiškinimo įvyko kardinalūs pakeitimai, nors, mano manymu, buvęs modelis tikrai nebuvo prastas. Vykdomąją valdžią buvo galima dalytis tarp mero ir administracijos. Tačiau įvyko kaip įvyko.

Džiaugiuosi, kad per du dešimtmečius Lietuvos savivaldybių asociacija tapo girdima ir po didelių darbų bei diskusijų pavyksta pasiekti savivaldai svarbius tikslus – tiek socialinės apsaugos, tiek šilumos ūkio, tiek biudžeto sudarymo ir daugelyje kitų sričių.

Vienas tokių pasiekimų – tiesioginiai merų rinkimai. Šią idėją išklėlėme dešimtajame asociacijos suvažiavime. Dėkoju Seimo nariams, supratusiems šios idėjos reikšmingumą ir prisidėjusiems prie šios pataisos, padėjusios įteisinti merą kaip tikrąjį savivaldybės vadovą ir tarybos pirmininką, turintį tiesioginį žmonių palaikymą. Tikimės, kad šis proveržis savivaldybėse padės užtikrinti veiklos stabilumą ir tęstinumą.

Džiaugiuosi, kad savivaldybės įgyja vis daugiau savarankiškumo. Manau, svarbus sprendimas, leidžiantis įvesti vietinę rinkliavą ne tik kurortuose, bet ir kitose savivaldybėse. Pagaliau pajudėjo ir biudžeto formavimo reikalai. Tiesa, po 2008 metų krizės savivaldybių biudžetai dar nėra atstatyti.

Manau, dėl to dar daug diskutuosime ir turėsime nuveikti daug darbų. Tikiu, kad ir kas toliau vadovaus asociacijai, pavyks pasiekti rezultatų. Esame atkaklūs.

Kaip manote, nuo ko priklauso asociacijos veiklos sėkmė?

Manau, nuo joje dirbančių žmonių. Visų pirma – nuo asociacijos tarybos ir valdybos narių darbo. Norėčiau palinkėti naujai tarybai ir valdybai aktyviai naudotis asociacijos įdirbiu sprendžiant savivaldybių problemas – tai tikrai veiksmingas įrankis. Ne mažiau svarbu ir profesionalus asociacijos administracijos darbas.

Kaip vertinate šiuo metu susiklosčiusius asociacijos santykius su Seimu, Vyriausybe, tarptautinėmis organizacijomis?

Gal anksčiau ir mažiau buvo Vyriausybės supratimo ir palaikymo, bet šandien noriu pasidžiaugti pokyčiais. Tiek Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevicius, tiek Vyriausybės nariai dažniau randa laiko susitikti su asociacijos atstovais. Šandien Vyriausybėje mes esame girdimi.

Su Seimu darbas vyksta šiek tiek banguotai. Tačiau viskas priklauso nuo tų žmonių, kurie kuruoja darbą, susijusį su savivalda, daugiausia – nuo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto. Tikrai nemalonu girdėti, kai eskaluojama vienos kurios nors savivaldybės patirtis, o nekreipiama dėmesio į bendrusius savivaldybių interesus, kuriems atstovauja asociacija. Toks požiūris nelabai suprantamas. Džiaugiuosi, kad yra ir tokių Seimo narių, kurių dėka ne vienus metus puikiai susitvarkome su dauguma jai iškeltų uždavinių, kad ir kokie jie būtų.

Sklandžiai ir turiningai dirbame su tarptautinėmis organizacijomis – nuo Europos šalių iki Kinijos. Šioje srityje labai didelis asociacijos administracijos direktorės Romos Žakaitienės ir jos komandos bei merų, atstovaujančių Lietuvos savivaldybių interesams įvairiuose lygiuose, indėlis. Visur esame žinomi ir matomi, ir pagal mūsų valstybės dydį bei gyventojų skaičių abiejose svarbiausiose europinėse institucijose – Europos Tarybos Vietos ir regionų valdžių kongrese ir Regionų komitete – mes pakankamai aktyvūs.

Lietuvos savivaldybių asociacija įžengia į trečiąjį veiklos dešimtmetį, tad, Jūsų manymu, kokie iššūkiai jos laukia? Kad ir per šią dešimtmetį.

Daryti viską, kad mūsų savivaldybių gyventojams būtų geriau ir saugiau gyventi. Kad atsirastų pasitikėjimas vieni kitais ir tais darbais, kuriuos kasdien dirbame. Sėkmingai susitvarkome su mums patikėtais socialiniais darbais. Dabar vyksta diskusijos, kad savivaldybės galėtų turėti didesnę įtaką darbo biržų veiklai, norėtume, kad tai taptų realybe. Ir toliau sieksime, kad būtų aktyviau ir sparčiau sprendžiamos problemos, aktualios kiekvienam merui ir tarybos nariui, kiekvienam savivaldybės administracijos darbuotojui.

Sieksime, kad savivaldybių nuomonė ir specialistų vertinimai būtų išgirsti rengiant mums visiems svarbią institucinės globos pertvarką, nuosekliai siekiame daugiau savarankiškumo sprendžiant šilumos ūkio klausimus.

Be abejo, 12 metų vadovavimas asociacijoje matuojamas ne tik visoms savivaldybėms svarbiais pasiekimais, bet ir Jūsų paties patirtimi? Tad kuo Jus praturtino tie metai?

Kiekvienas susitikimas su žmogumi, kiekviena situacija kažką duoda. O būnant asociacijos prezidentu tenka nemažai bendrauti su Vyriausybe, su Seimu, su kolegomis Lietuvoje ir užsienyje. Kiekvienas pokalbis ar susitikimas suteikia tam tikrų žinių, kurios yra neįkainojamos ir aktualios kasdieniame darbe. Visa tai padeda siekti geriausių rezultatų.

Ko palinkėtumėte asociacijai, asociacijos administracijai, savivaldybėms?

Linkiu, kad tiek asociacijoje, tiek asociacijos administracijoje būtų viena partija – Lietuvos savivalda. Naujai suformuotai asociacijos valdžiai linkiu sėkmės dirbant Lietuvos žmonių labui. Labai norėčiau, kad sprendžiant problemas vyktų konkretus darbas, o ne politikavimas ir lipimas ant statinės, norint save kilstelėti virš kitų.

ROMA ŽAKAITIENĖ: „VISA TAI, KO DAUGELĮ METŲ SIEKĖME, PO TRUPUTĮ PILDOSI“

„Galima išvardyti daug svarbių Lietuvos savivaldybių asociacijos darbų. Pavyzdžiui, savivaldybių darbe atsiradusios ir pasiteisinusios savarankiškosios funkcijos, socialinių išmokų perdavimas savivaldybėms, dėl ko didėja jų biudžetai. Džiugu, kad naujuoju finansiniu laikotarpiu savivaldybėms skiriamas didesnis ES paramos procentas. Tai pasiekėme dirbdami kartu su savivaldybėmis ir profesionaliu asociacijos administracijos kolektyvu“, – pabrėžia Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorė Roma Žakaitienė, atsakydama į „Savivaldybių žinių“ klausimus.

Lietuvos savivaldybių asociacijos direktore dirbate nuo 2008 metų. Kokie ryškiausi darbai nuveikti per tuos metus, kad ramia širdimi būtų galima pasakyti: padariau?

Pirmiausia negalėčiau sakyti „padariau“. Turėčiau sakyti „padarėme“. Atstovaudami savivaldybėms visuomet pirmiausia išsiaiškiname jų poreikius, tuomet su jomis tariamės, diskutuojame, deriname. Tarp ryškiausių asociacijos darbų pirmiausia paminėčiau Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo pataisas. Kaip tik nuo šio įstatymo priklausoma savivaldybių metiniai biudžetai. Priėmus pataisą Vyriausybė, nesvarbu, ar ji bus kairioji, dešinioji, ar centristinė, nebegalės su šiuo įstatymu elgtis taip, kaip diktuoja ekonominės sąlygos. Dabar įstatyme yra numatytas savivaldybėms skiriamas pajamų procentas. O tai reiškia, kad daugėjant funkcijų skaičiui didės ir pajamos, mažėjant – mažės. Taigi biudžetas nebegalės būti sumažintas, traktuojant, kad šalyje kilo ekonominių sunkumų. Kai nuo to, kiek bus surinkta gyventojų pajamų mokesčio, kiek bus sukurta naujų darbo vietų, kiek ateis naujų investicijų, priklausys biudžetas, savivaldybėms atsiras visai kita motyvacija dirbti šioje srityje. Žinoma, savivaldybės ir anksčiau ieškojo galimybių pagerinti šią situaciją, bet priėmus įstatymo pataisas motyvacija labai išaugo.

Kitas labai svarbus asociacijos pasiekimas – tiesioginiai merų rinkimai. Vis dėlto dešimt metų siekta, kad merai būtų renkami tiesiogiai. Ir džiaugiuosi, kad pagaliau atsirado tokia Seimo valia, kad atsirado žmonės, kurie tuos pasiūlymus teikė. Asociacija išties padarė labai daug, kad merai pagaliau būtų renkami tiesiogiai.

Kaip, dirbant LSA direktore, pasitarnauja patirtis, sukaupia per tris kadencijas darbo Seime, vadovavimo Kultūros ir Švietimo ir mokslo ministerijoms?

Politinė patirtis – labai geras bagažas, nes įsigilinant į vieną ar kitą klausimą gali matyti jį iš įvairių pusių: ir iš valstybinės, ir iš savivaldos. Žinai, kokios valstybės galios, kur prasideda ir baigiasi ministerijų kompetencijos. O juk labai dažnai problemas bandoma spręsti vienpusiškai. Dirbdama Vyriausybėje neretai galvodavau, kad savivaldybės galėtų prisiimti daugiau atsakomybės. Dabar suprantu, kad jos nebijo tos atsakomybės, greičiau atvirščiai – norėtų jos daugiau. Tačiau atsakomybė turi būti pagrįsta galimybėmis ją prisiimti. Tai reiškia, kad reikalingas tam tikras finansavimas ir funkcijos. Lietuvos savivaldybininkai nėra išskirtiniai. Kai Europoje susitinku su kitų valstybių asociacijų vadovais ir kalbame apie problemas, jos beveik tokios pat. Daugiau savivaldos, daugiau savarankiškumo, daugiau atsakomybės, daugiau funkcijų ir mažiau centralizacijos.

Padirbėjusi ir valstybės valdyme, ir savivaldybių asociacijoje, labiausiai noriu, kad atsirastų normalus santykis, nes mes visi gyvename Lietuvoje ir viskas, kas joje turi įvykti, priklauso nuo mūsų visų. Neturi būti požiūrio, kad čia mano daržas, čia mano kiemas, aš už tai atsakingas, ir nelįskite. Mes visi turime būti už viską atsakingi. Labai norisi bendradarbiavimo. Bendradarbiavimo tarp ministerijų Vyriausybėje, tarp Vyriausybės ir savivaldos. Galiu

pasidžiaugti, kad pastaruoju metu mes tą bendradarbiavimą pradėjome gana intensyviai jausti.

Minint asociacijos 15-ąsias metines buvo pareikšta nuomonė, kad Seimas ir Vyriausybė atsižvelgia ne į visus Savivaldybių asociacijos pageidavimus ir pasiūlymas. Kaip yra dabar?

Niekada nebus šimtu procentų atsižvelgiama į asociacijos nuomonę. Ir tai normalu. Tačiau ilgą laiką, ypač krizės metais, savivaldybių pozicijos tikrai nebuvo paisoma. Kai kurie teisės aktai buvo derinami tik formaliai. Į visus klausimus buvo vienas atsakymas: yra ekonominė krizė, ir turite paklusti suformuotai valiai. Dabar susiklausymo daugėja. Ir tai įrodo priimtos savivaldai svarbios įstatymų pataisos. Kad ir be galo svarbūs aplinkosaugos įstatymai – buvo pristabdyti savivaldybėms visiškai netinkantys įstatymų projektai. Ir sveikatos apsaugos srityje. Buvo visokių bandymų, bet vis dėlto buvo išklaudyta savivaldybių pozicija. Švietimo ir mokslo ministerija mokslievių kompleksus pakeitė į klasių kompleksus. Visa tai, ko daugelį metų siekėme, po truputį pildosi. Ir dar mane džiugina, kad pastaruoju metu Savivaldybių asociacija įtraukiamą į įvairias nacionalines tarybas, komisijas, darbo grupes. Mes vis labiau įtraukiami į įvairias komisijas vien todėl, kad ateiname su pozicija, su principiniais pageidavimais, o kartais ir reikalavimais, ir subegame tą poziciją apginti.

Kokią įtaką LSA veiklai gali turėti tiesioginiai merų rinkimai?

Pirmiausia asociacija turi prisitaikyti prie to, kas yra nauja. Šiame suvažiavime tvirtinsime įstatų pakeitimus. Pakeitimai leis būti deleguotiems visiems tarybos nariams, neatsižvelgiant, priklauso jie politinėms partijoms ar ne. Į asociacijos veiklą bus įtraukti ir ne partijų deleguoti merai. Jie visi taps mūsų vykdomosios tarybos nariais. Daugelis jų yra suvažiavimo delegatai, o jei nėra, jie visada kviečiami kaip svečiai. Mes viską darysime, kad tarybų veikla atitiktų tiek Europos vietos savivaldos chartiją, tiek mūsų šalies įstatymus. Bus koreguojamas ir Asociacijų įstatymas, nes jis jau nebeatitinka savivaldoje taikomų norminių aktų.

Ko palinkėtumėte savo kolektyvui, savivaldybėms, asociacijai?

Kolektyvui, kuriam vadovauju septynius metus, linkiu būti tikriems savivaldybių atstovams, rūpintis dėl kiekvienos savivaldoje atsirandančios problemos. Kiekvienas, kuris kuruoja kurią nors sritį, turi ne protokoluoti keliamas problemas, o kūrybingai ieškoti sprendimų, kurie pagerintų savivaldybių padėtį. Tai kasdien ir darome. Mūsų darbas labai įdomus, kūrybiškas, reikalaujantis daug bendravimo, o svarbiausia, mokėjimo išgirsti. Manau, kad toks ir yra asociacijos administracijos kolektyvas.

Savivaldybėms linkiu tikėti asociacija kaip jų interesus ginančia ir naujus, platesnius kelius tiesiančia jėga. O asociacija, jausdama šį pasitikėjimą, dar greičiau pasieks, kad savivaldos balsas skambėtų garsiai ir aiškiai sprendžiant visus pagrindinius mūsų šalies valdymo klausimus.

PADEDA PRIIMTI BENDRADARBIAVIMAS SU ASOCIACIJA

„Lietuvos savivaldybių asociaciją, visas savivaldybes, pirmą kartą tiesiogiai išrinktus merus sveikinu 20-mečio proga ir džiaugiuosi, kad pastaraisiais metais kartu dirbant pavyko priimti nemažai svarbių įstatymų. Tikiu, kad ateityje tarp Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto ir asociacijos bendradarbiavimas bus dar dalykiškesnis, kad dar geriau išgirsime vieni kitus, dar lengviau susikalbėsime“; – sako Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininko pavaduotoja MILDA PETRAUSKIENĖ.

REZULTATUS LEMIA DALYKIŠKAS DARBAS

Kaip pabrėžia politikė, Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pagrindinė užduotis – derinti valstybės ir savivaldos interesus. „Be Lietuvos savivaldybių asociacijos palaikymo įgyvendinti šį uždavinį būtų gerokai sunkiau. Esame dėkingi, kad beveik visuose komiteto posėdžiuose dalyvauja ir mintimis pasidalija asociacijos direktorė Roma Žakaitienė, kiti asociacijos administracijos darbuotojai. Visada mielai ir dalykiškai su komitetu bendradarbiauja asociacijos prezidentas Ričardas Malinauskas“, – apie komiteto ir LSA bendradarbiavimą kalba M. Petrauskienė, pripažindama, kad ankstesnės Seimo kadencijos komitetai su savivaldybininkais ne visada pavykdavo išsaugoti dalykiškus santykius.

Pasak M. Petrauskienės, asociacija, surinkdama ir pateikdama duomenis, padeda komitetui stebėti, kaip vykdomi priimti įstatymai, operatyviai pateikia savo nuomonę apie rengiamas įstatymų pataisas, teikia pasiūlymus. „Komitetas visada stengiasi atsižvelgti į asociacijos siūlymus ir pastabas, nes savivaldybės, būdamos arčiau žmogaus, geriau mato savo gyventojų lūkesčius, – sako Seimo narė. – Žinoma, jei pasiūlymai siejasi su pinigais, vien mūsų komiteto gerų norų neužtenka. Tada klausimus tenka derinti su Seimo Finansų ir biudžeto komitetu, finansų ministru. Negali įstatymu įteisinti to, ko trūkstant iššū nebūna galima įgyvendinti.“

RYŠKIAUSI KADENCIJOS DARBAI

Išties nuveikta ne taip mažai. Sureglamentuotas strateginis planavimas savivaldybėse ir sudarytos sąlygos paprastai, aiškiai, lanksčiai ir unifikuotai strateginio planavimo sistemai diegti; detalizuotos ir sukonkretintos savivaldybių atstovaujamoji ir vykdomoji institucijų bei savivaldybių merų teisės aktų įsigaliojimas; siekiant padidinti savivaldybėse priimamų sprendimų skaidrumą, įvertintos savivaldybių antikorupcinės komisijos. „Manau, tarp ryškiausių darbų yra tiesioginiai merų rinkimai. Šis sprendimas sunkiai skynėsi kelią, nes vieni politikai įsivaizdavo vienokį savivaldos modelį, kiti – kitokį, o treči – tik žaidė trukdydami procesui“, – apgailestauja parlamentarė. Tiesiogiai išrinkti merai jau pradėjo darbą. Jei paaiškės, kad jiems trūksta įgaliojimų, kas atsiliepia savivaldybių veiklos rezultatams, komitetas, M. Petrauskienės teigimu, yra pasirengęs imtis iniciatyvos keisti kai kurias Konstitucijos nuostatas.

Artimiausiu metu bus aišku, kokios reikalingos ir Vietos savivaldos įstatymo pataisos. Šiuo metu įstatymas skelbia, kad per du mėnesius po tarybos rinkimų nesuformavus komitetų, neišrinkus jų pirmininkų, nepaskyrus administracijos direktoriaus, pradeda veikti Tiesioginio valdymo įstatymas. Galimas dalykas, pasak politikės, kad šią nuostatą teks koreguoti.

„Į savivaldybių asociacijos pageidavimus atsižvelgėme ir priimant Biudžeto pajamų formavimo metodikos įstatymą, nagrinėjant skolinimosi limitą. Labai svarbus sprendimas – merų atlyginimų padidinimas. Netiesinga, kad kitiems politikams didinant atlyginimą savivaldybių vadovai buvo pamiršami. Manau, jiems turi būti mokamas atlyginimas, atitinkantis jų kompetenciją, atliekamą darbą ir žmonių pasitikėjimą, – pabrėžia Milda Petrauskienė. – Komiteto nariai galvoja, kad stiprinant bendradarbiavimą su LSA naudinga būtų prieš sesiją kartu aptarti numatytus svarstyti klausimus, papildyti juos asociacijos pasiūlymais.“

UŽ DIDESNĮ SAVIVALDOS SAVARANKIŠKUMĄ

M. Petrauskienė, turėdama nemažą darbo savivaldybėje patirtį, įsitikinusi, kad savivaldai būtinas didesnis savarankiškumas. „Savivaldybės savo veikla puikiai įrodė, jog moka tvarkytis. Kad ir socialinių pašalpų mokėjimas. Kiek valstybė turėjo rūpesčių, kol pati tvarkė socialinių pašalpų mokėjimą! Perdavus šias funkcijas savivaldybėms, jokių anksčiau buvusių problemų nebeliko, – pažymi parlamentarė. – Pritariu LSA ir merų siūlymui savivaldybėms perduoti ir darbo biržų veiklos koordinavimą. Dabar vyksta kažkoks perkvalifikavimas, tam išleidžiant nemažus pinigus, bet savivaldybėse padėtis dėl nedarbo mažai keičiasi. Tikiu, kad nepalyginamai geresni rezultatai būtų pasiekti, jei darbo biržos priklausytų savivaldybėms.“

Politikė mano, kad ne tik kurortams, bet ir kitoms savivaldybėms vertėtų leisti įsivesti ir vietines rinkliavas. Be abejo, žmonėms reikėtų labai aiškiai pasakyti, kam bus naudojami surinkti pinigai. Laikas įstatymu įteisinti ir didesnį seniūnijų savarankiškumą. „Seniūnijos yra arčiausiai žmogaus ir nuo jų veiklos prasideda žmogaus požiūris į savivaldybę, Seimą, Vyriausybę, – pabrėžia M. Petrauskienė. – Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas ieško galimybių valstybės pasitikėjimui savivaldybėms didinti. Čia nepakeičiama mūsų pagalbininkė yra Lietuvos savivaldybių asociacija, kuri, manau, jau išaugo iš savo ribų ir jai atėjo laikas tapti organizacija, vienijančia visas savivaldą kuriančias asociacijas bei sąjungas.“

IŠ LSA ISTORIJOS

KELIAS IKI LSA ĮKŪRIMO

- Pirmasis Lietuvos savivaldybių įstatymas buvo priimtas 1919 m. spalio 10 d.
- Dar 1924 m. Lietuvos miestų savivaldybės, siekdamos apginti savo interesus, susivienijo ir įkūrė Lietuvos miestų sąjungą
- Lietuvos miestų ir miestelių sąjunga leido mėnesinį laikraštį „Savivaldybių balsas“, kurį redagavo Jonas Vileišis. Išėjo tik penki leidinio numeriai
- Po pusės amžiaus pertraukos, 1990 m. pavasarį, vietos savivalda vėl ėmė veikti
- 1990 m. kovo pabaigoje pagal 1990 m. vasario 12 d. Vietos savivaldos pagrindų įstatymą buvo išrinktos miestų ir rajonų tarybos, o vėliau sudarytos ir miestų ir rajonų valdybos
- Du metu vietos savivaldos institucijos buvo laikomos valstybinės valdžios sudėtinė dalimi: savivaldybės neturėjo nei savo nuosavybės, nei savarankiško biudžeto ir priklausė nuo Vyriausybės. Be to, dėl įstatymo neracionalumo atsirado trintis tarp savivaldybių tarybų ir valdybų
- 1991–1994 m. buvo ieškoma būdų, kaip padėti pakeisti ir sudaryti normalias sąlygas savivaldai veikti. Buvo priimti keli įstatyminiai aktai, kurių reikšmingiausi – 1994 m. liepos 7 d. priimti Vietos savivaldos ir Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymai
- 1994 m. veikė keturios savivaldybių sąjungos: Didžiųjų miestų sąjunga, Miestų sąjunga,

Respublikinė rajonų savivaldybių sąjunga ir Žemės pakopos savivaldybių sąjunga. Telkdamas savo jėgas savivaldybių interesams ginti, šios keturios sąjungos 1994 m. birželio 2 d. paskelbė bendrą deklaraciją dėl būtinumo įsteigti Lietuvos savivaldybių sąjungą

- 1995 m. kovo 25 d. Lietuvos žmonės rinko naujos kadencijos 55 savivaldybių tarybas. Iki tol gyvavusios apylinkių ir gyvenviečių savivaldybės buvo panaikintos

LSA ĮKŪRIMAS: TIKSLAI, ĮVYKIAI, VEIKLOS METRAŠTIS

Šiuo metu Lietuvos savivaldybių asociacija – stipri, žinoma ir įtakinga ne tik Lietuvos, bet ir tarptautiniu mastu savivaldos interesams atstovaujanti organizacija. Per dvidešimt gyvavimo metų Asociacija tapo centrinės valdžios partneriu, konstruktyviu dialogu padedančia spręsti valstybės problemas. Daugelis Lietuvoje įgyvendinamų įstatymų pirmiausia nugula ir eina per savivaldybes. Savivaldybės tampa eksperimentų vieta, parodančia įstatymų spragas ir teisinių aktų gyvybingumą. Tai, kad Lietuvoje yra tik viena bendra, visos 60 savivaldybių vienijanti ir joms atstovaujanti organizacija – didelis privalumas, kurį vertina ir tarptautinės organizacijos. Jei LSA prašo, derasi, įrodinėja ar net kaunasi, tai už visus. Ji reikalauja visai Lietuvai, visoms be išimties savo narėms vienodai.

- 1995 m. birželio 22 d. įvyko steigiamasis suvažiavimas, kuriame, remiantis 1995 m. kovo 28 d. įstatymu „Dėl savivaldybių asociacijos pagrindinių nuostatų“, buvo įkurta LSA, patvirtinti įstatai, išrinkta taryba, prezidentas. Lietuvos savivaldybių asociacijos steigiamąją deklaraciją (**nuotr.**) pasirašė pirmasis LSA prezidentas, tuometinis Vilniaus meras Alis Vidūnas (1995 06 22 – 1997 02 13)

- LSA prezidento pareigas ėjo: 1997 02 13 – 1997 06 13 Saulius Nefas (buvęs Anykščių r. meras), 1997 06 13 – 1999 06 22 Rolandas Paksas (Vilniaus m. meras), 1999 06 22 – 2000 05 19 Dobilas Kurtinaitis (Alytaus m. meras), 2000 05 19 – 2003 05 30 Bronis Ropė (Ignalinos r. meras), 2003 05 30 – iki šiol Ričardas Malinauskas (Druskininkų savivaldybės meras)

- Asociacijos pagrindiniai tikslai ir uždaviniai: atstovauti savivaldybių interesams valstybės valdžios ir valdymo institucijose; dalyvauti rengiant ir tobulinant įstatymus bei kitus teisės aktus, susijusius su savivaldybių veikla; įgyvendinti Lietuvoje Europos vietos savivaldos chartijos nuostatas; atstovauti savivaldybių interesams užsienyje ir tarptautinėse organizacijose

- 1996 m. spalio 25 d. LSA įsteigė „Savivaldybių žinių“ leidinį
- 1998 m. birželio 3 d. LSA taryba Vyriausybei pasiūlė parengti įstatymo projektą, reglamentuojantį tiesioginius merų rinkimus. Įstatymo sulaukėme tik... po 16 metų
- 1999 m. gegužės 25 d. Seimas ratifikavo Europos vietos savivaldos chartiją
- 2000 m. birželio 2 d. bendru sutarimu įteisinta Vyriausybės ir LSA dvišalė komisija, kuri derina Vyriausybės ir savivaldybių interesus

- 2000 m. rugpjūčio mėn. prasidėjo beprecedentinė „amžias“ byla. LSA padedamos 39 savivaldybės kreipėsi į Aukštesnįjį administracinį teismą dėl Vyriausybės veiksmais padarytos žalos atlyginimo ir savivaldybių pažeistų teisių gynimo. Imtis šios kraštutinės priemonės savivaldybes paskatino tai, kad centrinė valdžia nuleisdavo savivaldybėms vis naujas funkcijas iš aukščiau, o lėšų tam skirdavo nepakankamai. 2000 m. pabaigoje buvo peržengtas Europos Tarybos būstinės Strasbūre slenkstis – apie LSA ginčą su Vyriausybe sužinojo Europa. Strasbūre buvo įteiktas ir LSA kreipimasis dėl savivaldos teisių pažeidimo Lietuvoje. Bylos nagrinėjimas buvo vis atidėliojamas. Ir tik po pusantro metų, 2002 m. pradžioje, Vilniaus apygardos administracinis teismas paskelbė sprendimą, kad valstybė turi kompensuoti savivaldybėms padarytas skolas – apie 30 mln. Lt. Ši byla buvo istorinis įvykis ir savivaldybėms, ir valstybei. 39 savivaldybių byla sugriovė mitą, kad su Vyriausybe bylinėtis ir laimėti bylą – negalima

- 2000 m. spalio 12 d. priimta nauja Vietos savivaldos įstatymo redakcija, praplėmusi savivaldos teises. Iki tol Vietos savivaldos įstatymas buvo keistas ir papildytas 25 kartus

- Nuo 2001 m. rudens LSA tapo visateise Europos savivaldybių regionų tarybos (CEMR) ir Tarptautinės savivaldybių sąjungos (IULA) nare

- 2002 m. įvestas mokinio krepšelis
- 2007 m. birželio 5 d. atidaryta LSA atstovybė Briuselyje
- 2007 m. rugsėjo 27 d. Seimas spalio 10-ąją įteisino kaip atmintiną Vietos savivaldos dieną

- 2009 m. gegužės 20 d. įvyko LSA XV suvažiavimas. Jame buvo priimtas kreipimasis į Seimą ir Vyriausybę, kurio idėja – neturi būti konkurencijos tarp centrinės valdžios ir savivaldos

- 2011 m. sėkmingai pasibaigus eksperimentui penkiose bandomosiose savivaldybėse, iš esmės pertvarkyta Piniginės socialinės paramos sistema, perduodant savivaldybėms socialines išmokas

- 2011 m. gegužės 24 d. įvykusiame LSA XVII suvažiavime priimta rezolucija „Dėl vietos savivaldos padėties Lietuvoje“. Šiuo dokumentu pageidaujama LSA suteikti įsta-

tyminę teisę ne tik atstovauti bendriesiems savivaldybių reikalams, bet ir ginti juos, kaip numatyta Chartijoje

- 2012 m. Europos Tarybos Vietos valdžių kongresas priėmė rekomendaciją „Dėl vietos demokratijos Lietuvoje“, kurioje konstatuotas perteklinis centrinės valdžios kišimasis į savivaldą, sistemingas nepasitikėjimas vietos valdžia. Dėl tos priežasties kongresas suspendavo Lietuvos delegacijos balsavimo teisę Regionų rūmuose

- 2012 m. pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas su Europos Komisijos Energetikos generaliniu direktoratu, kuriuo LSA tapo vietiniu Merų pakto iniciatyvos koordinatoriumi

- 2012 m. LSA XVIII suvažiavime priimta rezolucija „Dėl vietos savivaldos padėties Lietuvoje“. Dokumente pažymima, kad Lietuvos savivaldybės tikisi didesnio valstybės pasitikėjimo suteikiant joms daugiau savarankškumo

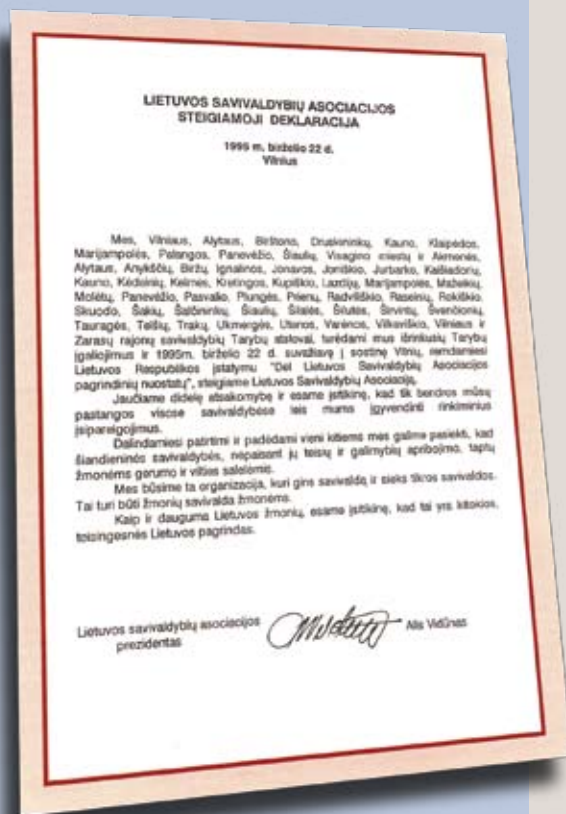
- 2013 m. įvykusiame LSA XIX suvažiavime priimta rezolucija dėl savivaldybių finansinės padėties pagerinimo. Šiuo dokumentu Seimas ir Vyriausybė raginami laikytis Europos vietos savivaldos chartijos reikalavimo, kad vietos valdžios finansiniai ištekliai būtų proporcingi Konstitucija ir įstatymais numatytiems įsipareigojimams, suteikti savivaldybėms visas galimybes nepanaudotas mokinio krepšelio ir valstybės perduotoms funkcijoms įgyvendinti sutaupytais lėšas panaudoti kitoms aktualioms reikmėms

- 2013 m. iš sąstingio pajuda daugiabučių namų atnaujinimas ir modernizavimas

- 2013 m. savivaldybėms perduotos visuomenės sveikatos stiprinimo, stebėsenos ir sveikatos priežiūros mokykloje funkcijos

- 2014 m. įvykusiame LSA XX suvažiavime priimta rezolucija, kurioje teigiama, kad siekiant pagerinti savivaldybių finansinę padėtį būtina šalinti ekonominės krizės padarinius savivaldoje

- 2015 m. įvyko pirmieji tiesioginiai merų rinkimai

„BENDRUOMENĖ –

ŠVYTURYS 2014 – KELIAS Į SĖKMĘ“

Konkurso nugalėtojai kartu su konkurso organizatoriumi doc. Sauliu Nefu (pirmas iš kairės) ir Mykolo Romerio universiteto rektoriumi doc. dr. Algirdu Monkevičiumi (trečias iš kairės)

BARBORA GAUDUTĖ

Mykolo Romerio universitete įvyko septintoji praktinė-mokslinė konferencija „Efektyvumas viešajame sektoriuje: kuo vadovos teorijos gali pasitarnauti ir ką praktikai gali patarti?“. Joje buvo diskutuojama apie mokslo institucijų aktyvesnį įsitraukimą ir įtraukimą į viešojo administravimo procesą ir mokslinių teorijų ir modelių taikymą praktikoje. Konferencijos dalyvius pasveikino universiteto rektorius doc. dr. Algirdas Monkevičius. Pranešimus skaitė KTU Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto doc. dr. Jurgita Šiugždinienė, MRU Edukologijos ir socialinio darbo instituto prof. dr. Gediminas Navaitis, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Bendruomenių reikalų skyriaus vedėjas Arūnas Kučikas ir kiti.

Prieš konferenciją buvo apdovanoti Mykolo Romerio universiteto kartu su informaciniu partneriu „Savivaldybių žinios“ surengto respublikinio konkurso (projekto vadovas doc. Saulius Nefas) vietos bendruomenėms „Bendruomenė – Švyturys 2014 – kelias į sėkmę“ nugalėtojai. „Vietos bendruomenės lyderio – vadybininko“ apdovanojimas įteiktas Panevėžio rajono Jotainių kaimo bendruomenės pirmininkei Mildai Marijonai Kuodienei. Apdovanojimas „Vietos bendruomenės sėkmės istorija“ skirtas Lazdijų rajono Varnėnų kaimo bendruomenei. „Bendruomenišiausios seniūnijos“ apdovanojimas iškelia į Kretingos rajono Darbėnų seniūniją.

IŠSIKĖLUS TIKSLĄ NEBĖRA KUR TRAUKTIS

„Kai įsitrauki į darbą, išsikeli tikslą, nebėra kitos išeities, kaip jungti kolektyvą ir visiems kartu imtis darbų. Viena tikrai nieko nepadarėčiau“, – po apdovanojimo įteikimo sakė Jotainių kaimo bendruomenės pirmininkė Milda Marijona Kuodienė, bendruomenei vadovaujanti nuo 2008 m.

Pagrindinė veikla, kuriai bendruomenę sutelkė pirmininkė, buvo įvairūs projektai. „Juk neturėjome nieko. Nei kompiuterio, nei kitos technikos. Vienintelis mūsų turtas buvo kampelis, kur stovėjo stalas ir spintelė su mūsų dokumentais kultūros namuose“, – šypsosi moteris, prisiminusi pirmąjį projektą, kai iš Žemės ūkio ministerijos bendruomenė gavo 20 tūkst. litų paramą.

Netrukus kilo mintis įsirengti ir savo namus. Jotainių žemės ūkio bendrovė 25 metams jiems išnuomojo nebenaudojamą kontoros pastatą. Gavę beveik pusę milijono litų paramą, jotainiškiai įsirengė bendruomenės namus ir 2012 m. atšventė įkurtuves. Pavadino juos „Užuovėja“.

Dabar čia bendruomenė susirenka ir pasikalbėti, švenčių atšvęsti, rengia koncertus. Kartą per mėnesį bendruomenės namuose vyskupo leidimu aukojamos mišios. Čia veikia Kauno Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro filialas, kuriame mokosi 25 bendruomenės nariai. Įrengta kirpykla. Bendruomenės namų rūsyje planuojama įrengti socialinių paslaugų centrą, kuriame atsirastų masažo, kosmetologijos

paslaugos, smulkios buitės technikos remonto dirbtuvėlė, batų taisyklą, siuvyklą. Veiklos sritis pasirenka atsižvelgdami į bendruomenės narių galimybes.

KASMET – PO KELIS PROJEKTUS

Varnėnų kaimo bendruomenės pirmininkas technologijos mokslų daktaras Žydrūnas Rutkauskas neslepia: jų bendruomenės sėkmė – įvairūs projektai. „Baigęs mokslus sugrįžau į tėviškę, įsidarinau Lazdijų rajono savivaldybėje Informacinių technologijų skyriaus vedėju. Prieš šešerius metus pradėjau vadovauti bendruomenei. Jau pirmaisiais metais ėmėmės projektų, bet nesėkmingai. Važiavome į seminarus, mokėmės. Ir, matyt, išmokome. Per pastaruosius trejus metus kasmet įgyvendiname po 5–6 projektus, – bendruomenės sėkmė džiaugiasi Ž. Rutkauskas ir priduria: – sėkmę lemia darbas. Nereikia laukti, kol kas padarys, bet imtis pačiam.“ Naudodamasi įvairiais fondais Varnėnų bendruomenė įsirengė vaistažolių sodą, kuriame auga 72 rūšių vaistažolės. Įkurtas Vaikų dienos centras. Planuoja įsirengti sporto salę, socialinių paslaugų centrą. Jau kelinti metai kaimo bendruomenė dalyvauja viešųjų darbų programoje. Trejus metus bendruomenė vykdė etnokultūros projektą. Surinko 150 dūkiškų dainų ir parengė jų rinkinį, nufilmavo Lazdijų rajono armonikierius, išleido jų atliekamų kūrinių kompaktinę plokštelę. Surinko informaciją apie jų armonikas. Nuo 2011 metų veikia interneto svetainė, kurioje pateikiama informacija apie bendruomenės gyvenimą.

DIRBO RANKA RANKON

Kai buvo teikiamas „Bendruomenišiausios seniūnijos“ apdovanojimas, Kretingos rajono Darbėnų seniūnijos seniūnas Edvardas Stalmokas jau dirbo paskutines dienas. „Pradėti projektai užbaigti, o naujus tegul kitas kuria“, – juokavo seniūnas, išeidamas į užtarnautą poilsį.

Jo įsitikinimu, rezultatų galima pasiekti, kai dirbama kartu, neskiriant – čia seniūnijos, čia bendruomenės darbai. „Seniūnijoje aštuonios bendruomenės. Kartu su jomis sprendžiame, kaip ir kam panaudosime lėšas. Tiek rengiant šventes, tiek organizuojant talkas visada atsižvelgiame į bendruomenių prašymus. Kad dirbantiems viešuosius darbus nereikėtų toli važiuoti, apsitarę su bendruomenėmis juos įdarbiname arčiau namų. Smulkių darbėlių visada atsiranda. Reikia patvarkyti senkapius, kultūros paveldo objektus, nušienauti pakeles. Padedame ir seniūnijos bažnyčioms. Juk Darbėnų seniūnija pagal plotą esame didžiausia Kretingos rajone. Užimame apie trečdaliį rajono teritorijos, tad darbų tikrai nepritrūkstame. Bendruomenės yra labai didelės seniūnijos pagalbininkės, ir džiaugiuosi jų įgyvendintais projektais, – kalba seniūnas ir kiek patylėjęs su žemaitišku santūrumu priduria: – kai pasižiūri, per 18 darbo seniūnu metų ne tiek mažai padaryta.“

BIRŠTONE ATIDARYTAS VIENINTELIS LIETUVOJE MINERALINIO VANDENS GARINIMO BOKŠTAS

RIMANTĖ KURKAUSKAITĖ

Birštono centriniame parke atidarytas vienintelis Lietuvoje mineralinio vandens garinimo bokštas. Nuo šiol Birštono gyventojai ir svečiai galės mėgautis itin sveiku „jūrinio efekto“ oru, kurį skleis originalios architektūros mineralinio vandens garinimo bokštas. Kurorto gyventojai ir atvykstantys poilsiautojai turės galimybę išbandyti inhaliacijas po atviru dangumi, stiprinti sveikatą, grūdinti organizmą šviesos terapiją teikiančiu nauju turizmo objektu.

„Birštono kurorto gyventojams ir svečiams kasmet stengiamės pasiūlyti sveikatinimo naujovių. Mineralinio vandens garinimo paviljonai – naujiena Lietuvoje. Manau, kad šis ne tik sveikatinimo, bet ir turizmo objektas bus naujas traukos centras Birštone. Džiaugiuosi, kad itin naudingos sveikatinimo procedūros bus prieinamos visiems, nemokamai. Tikimės, kad šis ir būsimi mineralinio vandens garinimo objektai Birštone pritrauks daugiau lankytojų, kuriems bus smalsu išbandyti naujienas“, – sakė Birštono savivaldybės merė Nijolė Dirginčienė.

Miesto centriniame parke, prieš „Eglės“ sanatoriją, pastatytame atviraime originalios architektūros mineralinio vandens garinimo bokšte-paviljone su mineralinio vandens fontanėliu ir druskų galerija, garintuvo sienomis tekantis mineralinis vanduo, veikiamas saulės ir vėjo, garuoja savaime ir pačiame bokšte bei 50–80 metrų spinduliu aplink jį leidžia kvėpuoti sveikatai naudingų mineralų prisodrintu „jūrinio efekto“ oru. Mineralinio vandens lašų prisodrintas oras turi tokį patį poveikį, kaip ir kvėpavimas jūros oru. Į garinimo bokštą mineralinis vanduo tiekiamas iš mineralinio vandens gręžinio „Rūta“.

Mineralinio vandens garinimo paviljonai mūsų šalyje tebėra unikalūs, o Vokietijos ir Lenkijos kurortuose sveikatinimas mineraliniu vandeniu ir kitais gamtos veiksniais taikomas daugiau kaip šimtą metų.

Artėjančiam pavasario–vasaros turistiniam sezonui Birštono kurorte siūlomos ir kitos naujovės, išskirtinės sveikatinimo paslaugos tiesiog po atviru dangumi. Netrukus pradės veikti Kneipo terapijos parkas. Šiuo metu statomas uždaras mineralinio vandens garinimo paviljonas šalia Vytauto parko.

SUMONTUOTA PAGRINDINĖ PĖSČIŪJŲ IR DVIRAČIŲ TILTO KONSTRUKCIJA

JURGITA ŠUKEVIČIENĖ

Gegužės 14 d. gausiai susirinkę alytiškiai stebėjo istorinį momentą – pėsčiųjų ir dviračių tilto konstrukcijų montavimo darbus. Užkeltas centrinis tarpatramis. Centrinio tarpatramio ilgis 92 metrai, kraštiniai tarpatramiai – po 73 metrus. Bendras tilto perdangos metalinės konstrukcijos svoris – per 514 tonų. Aukščiausia tilto dalis nuo vandens lygio – beveik 40 metrų.

Alytaus miesto meras Vytautas Grigaravičius (**nuotr.**), pagrindinės tilto konstrukcijos pakėlimą stebėjęs kartu su savivaldybės tarybos nariais, paklaustas, kokios nuotaikos apima žvelgiant į naujojo tilto baigiamąjį etapą, sakė: „Šiandien Alytuje vyksta unikalus dalykas, technologiškai labai sudėtinga operacija – atgimsta tiltas. Nuotaika pakili. Alytuje atsiranda dar vienas objektas, kuris pagražins miestą, jo apylinkes. Šis tiltas galėtų tapti traukos centru miestelėnams ir turistams, galbūt susikurtų verslo infrastruktūra, kuri pagyventų turizmą. Miestelėnai galės grožėtis Nemuno ir jo apylinkių vaizdais, smagiai su šeimomis leisti laiką.“ Mero nuomone, pėsčiųjų ir dviračių tilto prieigos – verslo galimybė ir proga investicijoms: „kviečiu verslininkus investuoti Alytuje ir tikiu jų sėkme.“

